

Foto: Kenneth Claesson

Beverandeplan för Natura 2000-området Sätravallen SE0230152

Bevarandeplan Natura 2000

(enligt 17 § förordningen om Områdesskydd; 1998:1252)

Linköpings kommun, Östergötlands län

Natura 2000-område Sättravallen
Natura 2000-kod SE0230152
Totalareal 10,4 ha

Fastställd av Länsstyrelsen 2015-12-17

Områdestyp; status

SAC-område enligt Art- och habitatdirektivet; Regeringsgodkänt

Ägandeförhållanden Privatägd

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

		<i>Areal</i>	<i>Areal</i>
		<i>Regerings- godkänd</i>	<i>Justerad</i>
9010	*Taiga	8,8 ha	3,4 ha
9020	*Nordlig ädellövskog	-	6,2 ha
9160	*Näringsrik ekskog	0,8 ha	-

Naturtypen Taiga (9010) har en minskad areal jämfört med regeringsbeslut, till förmån för Nordlig ädellövskog (9020) som inte är regeringsgodkänd ännu. Naturtypen 9160, Näringsrik ekskog, ingår enligt regeringsbeslutet, men har efter fältkontroll 2015 strukits och ersatts med Nordlig ädellövskog. En mindre del är ej klassad som någon naturtyp enligt art- och habitatdirektivet (markerad med 9900 på kartan sist i planen). Denna består främst av ungskog som kan utvecklas till Nordlig ädellövskog.

Bevarandeplanen

Regeringen har utpekat Sättravallen som Natura 2000-område. Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Innehållet i denna bevarandeplan anger syftet med skyddet av Natura 2000-området, beskriver de naturvärden som skyddas, anger hotbild mot och bevarandetillstånd för de naturvärden som skyddas, tydliggör bevarandemål för området och redovisar de bevarandeåtgärder som bedöms nödvändiga för att långsiktigt bevara de värden som skyddas. Bevarandeplanen ger viktig information till bl.a. markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt senaste kunskapen, vilket skiljer sig något från vad som är regeringsgodkänt. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de faktiska naturtyperna, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Tillstånd och samråd

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i Natura 2000-området. Detta gäller både om verksamheten/åtgärden sker innanför Natura 2000-avgränsningen eller utanför denna. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd *kan* påverka *miljön* i ett Natura 2000-område på ett *betydande sätt*, d.v.s. när det finns risk för skada. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med Länsstyrelsen innan påbörjad åtgärd.

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Bevarandesyfte

Syftet med Sätravallens Natura 2000-område är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till naturskogsartade äldre barrskogar (naturtyp Taiga, 9010) och Nordlig ädellövskog (naturtyp 9020) och på så sätt nå ett gynnsamt tillstånd för naturtyperna. Särskild prioritet har bevarande och utveckling av ädellövskogsvärdena. Ett syfte är här att bibehålla och utveckla dessa inklusive inslag av odlingslandskapspräglade träd. Området ingår i Riksintresset för eklandskapet och ligger mellan ekområden i Bjärka-Säby och Åtvidaberg. Ett syfte med Natura 2000-området är också att de ovanliga arter, signalarter och rödlistade arter som förekommer i området ska kunna leva kvar i området, samt att livsmiljöerna utvecklas även för arter som inte förekommer här idag.

Syftet nås genom fortsatt skydd som naturreservat, och de prioriterade bevarandeåtgärderna i fortsatt naturvårdsarbete är att påskynda skapandet av död ved i området med Nordlig ädellövskog. Även röjning av yngre gran är av stor vikt här.

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv.

Bevarandemål för livsmiljöer (naturtyper)

*Taiga, 9010:

Målsättningen med området är att arealen naturskogsartad äldre barrskog på 3,4 ha bibehålls. Mängden gamla träd och död ved ska på sikt öka till naturligt förekommande nivåer. Typiska arter för naturtypen som förekommer i området ska leva kvar. Nya arter ska tillkomma när skogen efterhand får en alltmer naturlig prägel och livsmiljöerna förbättrats. Triviallövdominerade, lövbränneliknande yngre skogar ska utveckla död ved genom självgallring (ev. planterat barr avvecklas).

*Nordlig ädellövskog, 9020:

Arealen av naturtypen ska inte minska från 6,2 ha inom området, utan ska öka genom att naturvärdena i icke naturtypsklassad del vidareutvecklas. Kvaliteten ska öka med ett ökat innehåll av gamla träd och död ved till naturligt förekommande nivåer. Skogen ska vara flerskiktad (med välutvecklat buskskikt). Inom området ska en andel gamla träd, som tidigare stått i ett öppet odlingslandskap, ha god ljustillgång. Förutom ädellövträd är även triviallöv, främst asp, av stor betydelse (och kan t.o.m. vara dominerande).

Område med icke utpekad naturtyp:

En mindre del av Natura 2000-området är inte naturtypsklassat. Detta område ska utvecklas mot naturtypen Nordlig ädellövskog.

Beskrivning

Sättravallens Natura 2000-område och naturreservat (samma avgränsning) utgörs av äldre lövskog med inslag av äldre barrskog och igenväxande hagmark. Området har höga naturvärden med avseende på kärlväxter. Troligen är dock kryptogamfloran och insektsfaunan av ännu högre värde. Sättravallens naturreservat består i områdets centrala delar av en bäck som omges av äldre lövskog och ett igenväxt torpjordbruk med smååkrar och hagmark. På omgivande reservatsmarker finns blandskogs- och barrskogspartier. Det finns gott om högstubbar och lågor av främst asp, klibbal och björk.

Trädskiktet i lövskogspartierna domineras av grov asp och björk med inslag av flertalet förekommande ädellövträd. Nära stranden i nordost finns en mycket värdefull gammal barrskog i en brant sluttning. Vidare förekommer partier med igenväxande hagmark och talldominerad barrskog. Utöver nämnda trädslag förekommer också alm, ask, lönn, lind, ek, klibbal, sälg, rönn, oxel, brakved, hassel och hägg.

Fältskiktsfloran är i allmänhet lundartad med arter som trivs under näringsrika förhållanden. Dominerar gör arter som älgört, liljekonvalj, ekbräken, hässlebrodd, lundgröe, kirskål, blåsippa, stenbär, lundstarr, smörbollar och piprör. Av mindre vanliga arter kan nämnas trolldruva, lungört, vätteros, underviol och hässleklocka. Dessutom förekommer springkorn utmed bäcken. I norra delen, nära reservatsgränsen har den rödlistade (EN) ärtvickern funnits, men arten är sannolikt utgången sedan en väg breddats (ej återfunnen varken 2001 eller 2014).

Någon mera systematisk inventering av kryptogamer är inte gjord i det aktuella reservatsområdet. I sydvästra delen av området förekommer de rödlistade arterna hängticka och brandticka. Vissa noteringar av sällsyntare arter gjordes också i samband med eklandskapsinventeringen. Som exempel kan nämnas att det på gamla granar växer gammelgranlav, vilket visar att det finns lång skoglig kontinuitet i området. På grova träd och klippbaser finns en rik moss- och lavflora, särskilt vid bäcken och nära stranden med bland annat trädporella, fällmossa och slanklav.

En övrig kulturhistorisk lämning, ”lägenhetsbebyggelse”, är angiven centralt i området i fornlämningsregistret. Utmed bäcken finns resterna av en kvarn eller annan typ av dämme. Ytterligare kultur- eller fornlämningar kan förekomma i området.

Beskrivning av livsmiljöer (naturtyper)

*Taiga, 9010:

Denna naturtyp förekommer i hela boreala delen av Sverige och består av äldre naturskogsartade barrskogar samt naturliga successioner efter större störningar. Det kanske viktigaste elementet för naturtypen är den döda veden som hyser en lång rad vedlevande svampar och insekter, och ger födosöks- och boplatser för många fåglar. I många områden är även lövinslaget av avgörande betydelse för många arter. En del arter är även helt beroende av brandfält för sin överlevnad. I Sättravallen förekommer naturtypen främst i form av grandominerad skog med hög luftfuktighet i ostsluttning.

*Nordlig ädellövskog, 9020:

De syd- och mellansvenska ädellövskogarna är en relik från den s.k. värmeperioden för 5000 år sedan, men är ofta också präglade tidigare hävd. Vissa lövängar och hagmarker som sedan länge växt igen har blivit artrika, flerskiktade naturskogar med höga naturvärden. Naturtypen består av betade eller obetade ädellövskogar vars trädskikt stått orört under lång tid. Här finns gamla träd och död ved och träden hyser krävande mossor och lavar. I Sättravallen är äldre ekar ett viktigt inslag i ädellövskogen. I området finns även kvar vissa andra äldre träd och hasselstrutar som tidigare stått mer öppet. Fältskiktet i området är örtrikt.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd idag

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura-området.

***Taiga, 9010:**

De största arealerna av denna heterogena naturtyp finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Historiskt sett är förlusten av Taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Bevarandestatusen för taiga i Sverige bedöms vara dålig. I Sättravallens Natura 2000-område finns gott om död ved inom naturtypen men tillståndet för naturtypen kan ytterligare förbättras när skogen i området blir allt äldre.

***Nordlig ädellövskog, 9020:**

Den historiska minskningen av ädellövnaturskogarna började redan på bondestenåldern i och med jordbrukets framväxt, först genom röjningsjordbruk, senare genom permanenta åkrar på bördiga ädellövskogsmarker med slätter- och betesmarker kring åkrarna. En stor del av naturtypens mångfald har dock i det äldre odlingslandskapet funnits kvar i slutna delar av lövängar och hagmarker, samt i raviner och branter. Men även lövängarna, som förr täckte mycket stora arealer av landskapet i Syd- och Mellansverige före konstgödseln fick genomslag, har minskat till en bråkdel av sina forna arealer under 1900-talet. Dock har en mindre del av dessa lövängar, ofta efter en tid som betesmark, växt igen spontant till naturskogsartad ädellövskog. Utbredningen av naturtypen Äldre ädellövskog är främst södra och sydöstra delen av Boreal region och i Mälardalen. Kalmar län (inkl. Öland) har störst andel av naturtypen och har ett stort ansvar att bevara denna, tillsammans med bl.a. Östergötlands-, Södermanlands-, Stockholms-, Västmanlands- och Västra Götalands län. Skogarna är sällan stora, men har ofta höga naturvärden. Det finns ca 15-20 000 ha i landet. I Sättravallen är naturtypen i behov av att död ved skapas för att uppnå gynnsamt tillstånd.

Hotbild - vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

***Taiga, 9010:**

Naturtypen påverkas negativt av skogsbruksåtgärder, vägdragningar, dikningar och exploateringar i de flesta former. I vissa typer av Taiga kan även frånvaro av åtgärder vara negativt. Detta gäller främst skogstyper där branden varit en naturlig och viktig del i dynamiken, en skogstyp som inte är typisk för naturtypen Taiga i Sättravallen.

***Nordlig ädellövskog, 9020:** Olika former av skogsbruksåtgärder, i eller i anslutning till objekt, hotar naturtypen och leder till brist på gamla träd, död ved etc. Även plockhuggning och bortstädande av vindfällen och död ved är ett hot mot naturtypens typiska arter. Då endast en försvinnande liten del av ädellövskogarna finns kvar, och onormalt höga tätheter av gran förekommer i dagens landskap kan en onaturligt hög granföryngring ske i vissa områden. Igenväxning med gran kan på i vissa fall hota naturtypen lokalt eller regionalt liksom igenväxning allmänt runt träd och buskar med prägel av mer ljusöppen miljö. Ädellövskogar hotas också i hög grad av främmande trädslag, bl.a. tysklönn, som snabbt kan etablera sig och konkurrera med de inhemska trädslagen.

Bevarandeåtgärder - med tidplan

Reglering av skydd och skötselåtgärder

Naturmiljöerna i Sättravallens Natura 2000-område sköts inom ramen för förvaltningen av Sättravallens naturreservat. Skötselplanen för reservatet (daterad 1996-03-26) anger vissa mål som inte stämmer överens med bevarandemålen för utpekade naturtyper i Natura 2000-området. Bevarandeplanen som nu fastställts beskriver den aktuella situationen 2015 med relevanta mål för naturmiljön i Natura 2000-området och naturreservatet, vilket föranleder viss revision av reservatets skötselplan. Ingen ytterligare reglering av skötsel bedöms nödvändig för att uppnå bevarandemålen.

Alla fornlämningar skyddas enligt kulturminneslagen (1988:950). Enligt 2 kap 6 § kulturminneslagen är det förbjudet att utan tillstånd ”rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning”. Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid

åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Förutsättningar för förvaltningsåtgärder

Som framgår under rubrik ovan ”Om verksamheter och åtgärder som kan påverka Natura 2000-området” så behövs inget tillstånd för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av Natura 2000-området.

Bevarandeåtgärder

Nedan följer en kortfattad lista på bevarandeåtgärder som bör göras för att bevarandemålen ska uppnås. Utförandet av åtgärderna sker genom förvaltningen av Sättravallens naturreservat.

Bevarandeåtgärd	När	Var
Översyn av mängden död ved och hålträd	Med 5-10 års intervall så länge behov finns	I 9020
Åtgärder för att påskynda skapandet av död ved och hålträd genom att skada/döda träd	Med 5-10 års intervall, 2-10 träd/ha avdödas/skadas vid varje tillfälle	I 9020, tills ca 15 % död ved av virkesvolymen uppnåtts.
Röjning av yngre gran	Med ca 20 års intervall eller engångsåtgärd	I 9020
Frihuggning av enskilda gamla/grova ekar/lövträd/tallar/hasselbuskar med odlingslandskapsprägel och höga naturvärden	Med ca 10 års intervall	I 9020
Ny skötselplan och eventuellt nytt beslut för naturreservatet Sättravallen	Senast 2020	Hela natura 2000-området

Uppföljning av bevarandemålen

Uppföljning av naturtyperna i Sättravallens Natura 2000-område sker inom ramen för nationell och regional uppföljning i Natura 2000-områden.

Kartor

Kartor som visar områdets läge samt naturtypernas utbredning i terrängen finns sist i planen.

Referenser

Länsstyrelsen Östergötlands webb (<http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>)

Kartverktyget Skyddad natur <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverkets webb <http://www.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat

Skötselplan för Sättravallens naturreservat, Linköpings kommun, 1996

Översiktskarta

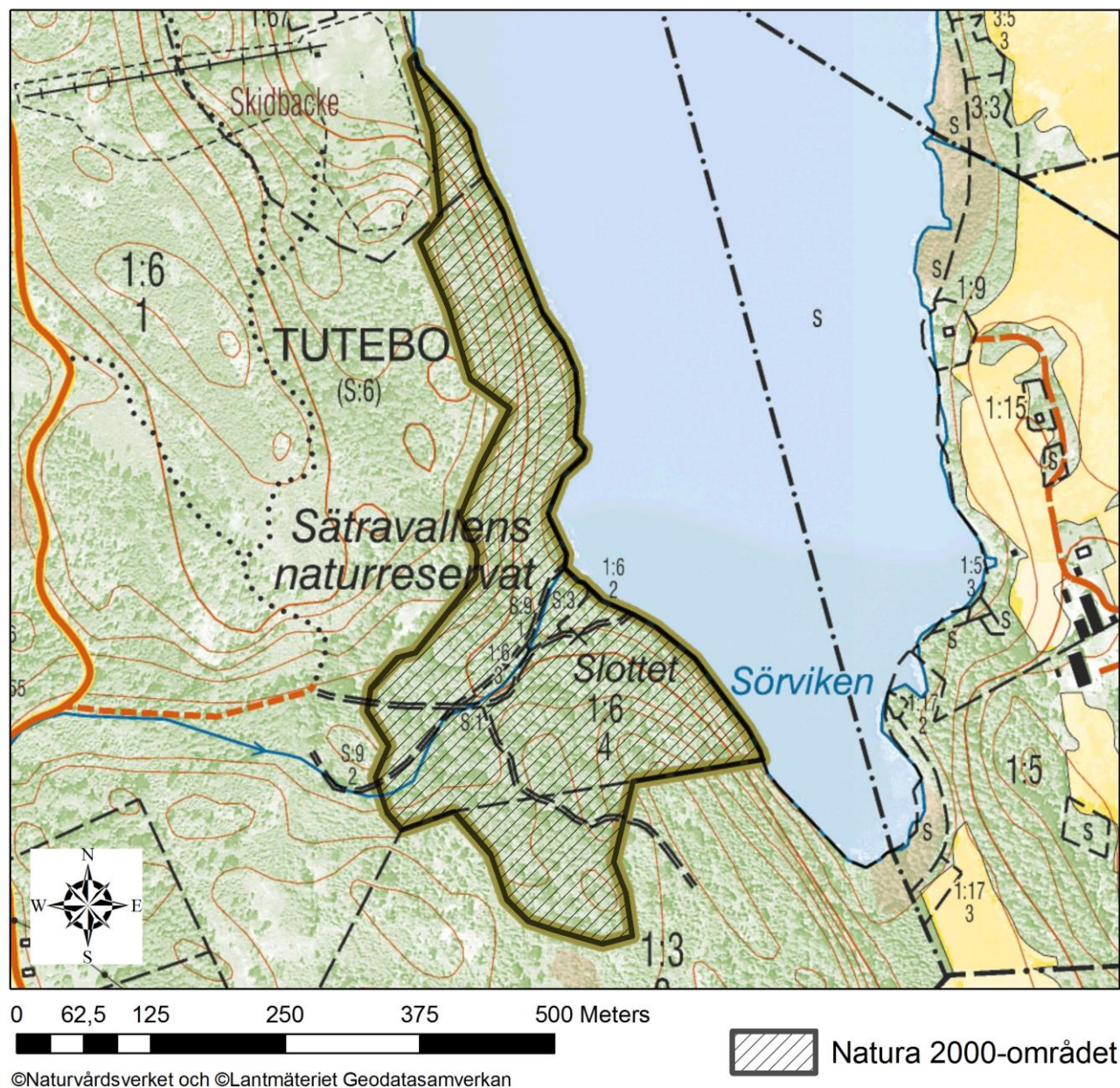
0 0,5 1 2 3 4 Kilometers

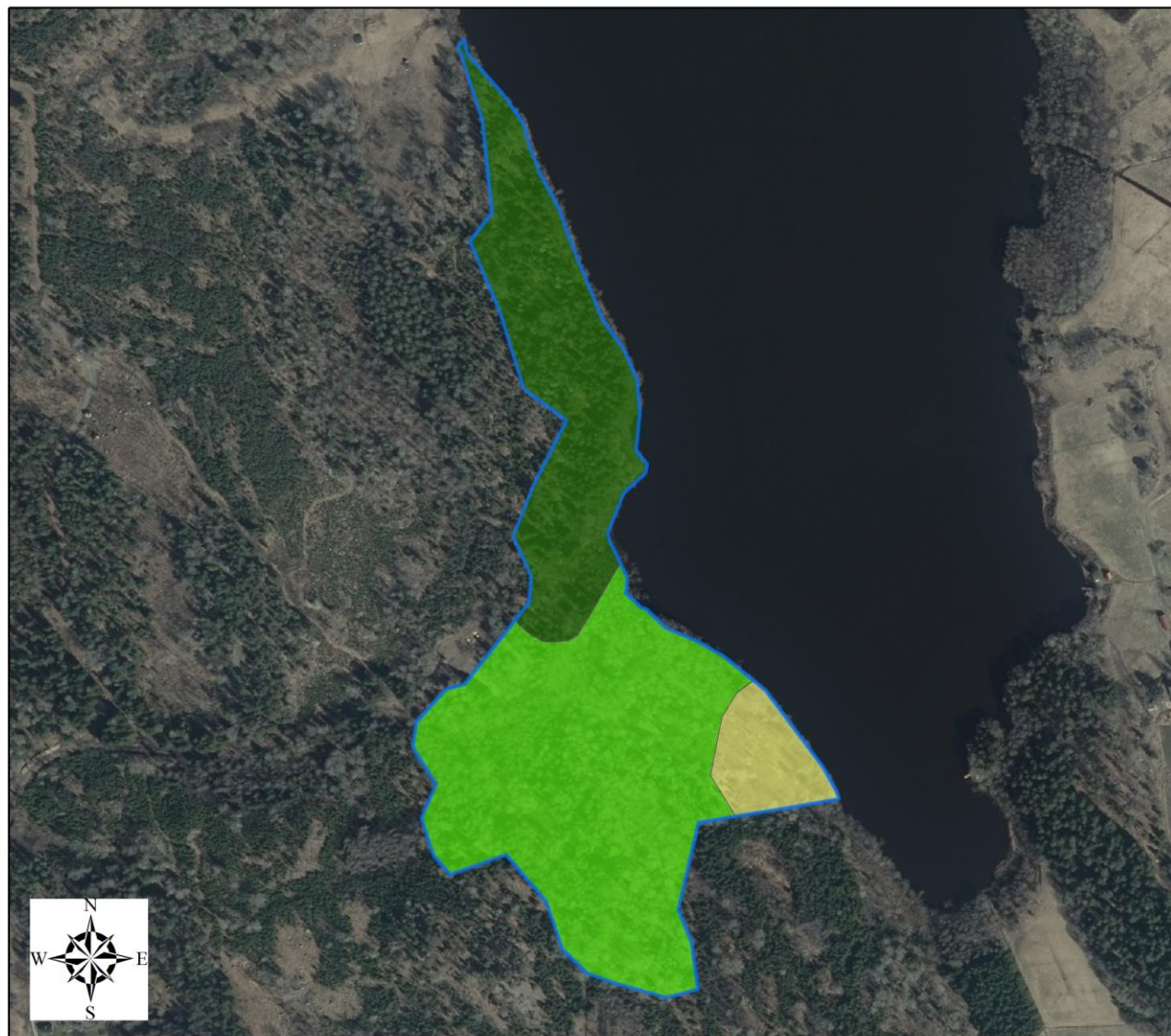
Natura 2000-området

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

Ekonomisk karta

Natura 2000-områdets avgränsning och N2000-naturtypernas utbredning

0 62,5 125 250 375 500 Meters

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

- Natura 2000-områdets avgränsning
- 9010
- 9020
- 9900